

**Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа № 1 с. п. Экажево»**

Рассмотрено
на заседании МО
_____Хамхоева А.Я.
Протокол № 1 от 20.08.2021г.

Согласовано
зам.директора по УВР
_____Итазова П.С.
30.08.2021г.

Утверждаю
Директор школы
_____Экажева М.С.
30.08.2021г.

Рабочая программа

Наименование учебного предмета:

родная литература

Класс-4

Уровень образования: начальное общее образование

Срок реализации программы (учебный год) 2021-2022

Количество часов по учебному плану: 68 часов

Кхетора каьхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хьалхашка латт доккхий декхараш. Керттерча даькъе уж да хьалкхувш йоагла тлехье эздел долаш, глулакхаца, нахаца товш, лимерза, ший моттиг длаалаца ховш, Даьхе а, кьам а, дезал а лоархлаш, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьаькьахьа кьахьегаш, дийша, лилман лардаш ломаяь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр.

Вахар дегладоагла лилма, техника, культура дегладарца. Царга хьежжа хила беда дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам члоагларо дладех хьехархошкара дешархой теркам тлабахийта дезар - дукхагла долча даькъе шоашка уйла яйтар, лилман лардаш тошкаш болх байтар, лодадаьчох вахаре пайда эца ховргдолаш.

Наьна мотт лодабар, грамматика хар боккха лоархлам болаш да дешархой кхетам деглабоалабара, хлана аьлча, мотт лодабарца кхетаю мета хозал, из блаьхий хилар, кхыча кьамий мотт а дикагла кхетабу бераша, цар культура йовза а новкьостал ду. Дешархошта длахьехар хила деза уж кхетаргболаш, цленача, аттача меттала, лодадаьчох ма хулла дукхагла дукхагла пайда эца йиш хургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьакьоастадеш, цунна теркам тлабохийташ, грамматически бокьонаш влаши юташ бе беда ший болх. Наьна метта урокаш тла дешархоша глалглай метта грамматически лардаш лодаю, кьамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Пхелагича классе доладу грамматически дакьа - морфологи лодае, из болх длахьо ялхлагичеи ворхлагичеи классашка. Из раздел я кьамаьла доакьоех кхетам луш, хьалха царех лодадаьр члоаргдеш, шердеш. Кьамаьла доакьош лодадеш дешархошта ха деза предложенешта юкьера уж шеко йоацаш белгалдаха.

Дешархой кьамаьла культура лакхьари лодадаьчун навькаш деглайоалаяри хила деза хлара урока. Из болх длахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Упражненеша новкьостал ду лодамаь бокьонаш члоагье, орфографически а пунктуационни говзал члоагье, грамматически материал дикагла кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а.

Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзадена кьамаьл шаьрдеш дешархой теркам тлабахийта беда хьехархошо сочиненеш, изложенеш язьяра, говзамеча текста тошкам бе лодабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца лодаде деза хьехархошо бераш, шоаш бувцаш бола мотт блаьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, кьамаьл деча хана а йоазув деш а глалаташ дергдоацаш. Хлара уроках, кердачох хоам беш, хьалха лодадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха лодадаьчунца бувзам а беш.

Хлара классе шу дладолалуш а шу чакхдоалаш а хьалха лодадаьр кердадаккха деза дешархошца, программаца белгалбаьккха дувзадена кьамаьл шаьрдара болх бизза длабахьа беда.

Глалглай мотт хьехара глулакх доагггача тайпара хьехархошо длахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш лодабеча кхыча кьамий метай бокьонаш йовза атта хургда.

4 классе дешар хьехара календарни тематически план.

№ аргIа гIа	Таър, бутт	Са хь ат	Урока тема	ЦI.болх
1	03.09.2022	1	Ичет. Даьй – мохк-ГIалгIайче. 8 с. .Хамхоев А. «ГIалгIай мохк». Яндиев Дж. «Тахан со гIозваьнна...»	
2	15.09.2022	1	Гагиев Г. «Къамаьл». Осмиев Хь. «Ма къаьга доагIа...»	
3	17.09.2022	1	Чахкиев С. «Магас». Гагиев Къ. «Магас-гIала».	
4		1	Чахкиев С. «Наьсаре». Кодзоев Т. «ГIишлонхой Iуйре». Озиев С. «Даьхен ираз Iалашде».	
5		1	Вай байракх. Вай герб. Паччахьалкхен гимнах. ГIалгIай республика Конституци.Гагиев Г. «Вай Конституцех»	
6		1	Классал арахьа дешар. «Берех, берий гIулакхех дола дувцараш».	
7		1	Хьамсара Iалама сурташ. 4 с. Гагиев Г. «ГIаьнаш лега ха». Торшхоев И. «ХьунагIара гуйран Iуйре».	
8		1	Шадиев С. «Эггара боккхагIбола чкъаьра»	
9		1	Саракаев Хь. «Аьхки салаIар»	
10		1	Ведзиев А. «ЭгIар»	
11		1	Къахьегам,гIулакх, эзел – вай доттагIий ба. 8с. Плиев М-С. «Кхоанен даьй».	
12		1	Осмиев Хь. «Безам ба са». Ужахова Х. «ГIишлонхой».	
13		1	Берсанов Х. «Дикадар , водар».	
14		1	Костоев I. «Къоанои КIанти».	
15		1	Плиев М.-С. «Йиь хьажкIа».	
16		1	Шадиев С. «Лейлай цIай».	
17		1	Шадиев С. «ХьагI».	
18		1	Кл. ар.дешар. « Осмиев Хь. байташ».	

19		1	«Багахбувцама дош-хозала хъаст» Танкиев А . Иллеш.	
20		1	Кицаш. Ховли – довзалеш.	
21		1	Фаьлга хьалха оалараш. «Тешаме новкъост» (фаьлг).	
22		1	«Берза дув» , «Борзи ж1алии» (фаьлгаш).	
23		1	«Маьра к1аьнк» (фаьлг).	
24		1	«Дошо фийг (фаьлг).	
25		1	«Кхо хьехар» (фаьлг). «Къе саги борзи» фаьлг.	
26		1	«1овдалча берзах бола фаьлг».	
27		1	Кл.ар. дешар. « Плиев М.-С. Байташ».	
28		1	«Доттаг1а» Гагиев Г.	
29		1	Мальсагов К. З. «Наьна мотт», «Сердалонга бода никъ.» Котиева Н.	
30		1	«Осканов Суламбик-халкъа турпал» Котиева Н.	
31		1	«Машар» Гагиев Г. «Ма дика дар...» Хамхоев А.	
32		1	« Сона байнаб т1ом» Вышегуров. М. «Бераш даьхен кхоане я», Осмиев Хь. «Шоайла машар лоаттабе» Озиев С	
33		1	«Хаьхочун да» Чахкиев С.	
34		1	Кл. ар. дешар Хашагульгов 1 «Лийг»» .	
35		1	Озиев С. «Къахьегам» , «Кадайли мекъали» , «Совг1ат».	
36		1	Озиев С. «Бераш-дегаг1оз»	
37		1	Зязиков Б. «Б1аьсти».	
38		1	Осмиев Хь. «Керда шу» , «Б1аьсти йоаг1а».	
39		1	Муталиев Хь. «Кулгаша б1аргаша». «Б1аьстан дог1а».	
40		1	Яндиев Дж. «Лермонтовга». Яндиев Дж. «1а» , «Б1аьсти».	
41		1	Ведзижев А. «Мух». Ведзижев А. «Низа овла»	
42		1	Чахкиев С. «Безама юххьанцара оаг1илг»	
43		1	Чахкиев С. «Нана»	
44		1	Плиев М-С. «Тирк» , «Бутт»	
45		1	Плиев М-С. «Са моаршал да хьога»	
46		1	Гагиев Г. «Г1айг1а оаш ма елаш», «Г1араг1ураш»	
47		1	Муталиев Хь. «Нана». Гагиев Г. «Нана тхьайса улл.»	
48		1	Мальсагов .А. «Оаг1ув хьаллаьцача».	
49		1	Шадиев С. «Даьци».	
50		1	Осмиев Хь. « Нана дагалаьца». Хамхоев А. « Кхалнах».	

51		1	Плиев А. «Шера ханаш», «Аькхе»		
52		1	Чаплина В. «Ткъамашца лела сахьат»		
53		1	Николаенко И. «Лоаман хий» Гагиев Г. «Даьхе» Плиев А. «Б1аьсти йоалаш»		
54		1	Осмиев ХЪ. «Б1аьстан денош» ,		
55		1	Гагиев Г. «Б1аьсти», Кодзоев Н. «Б1аьстинг» .		
56		1	Мякиев А. «Селалад»		
57		1	Арапиев ХЪ. «Хьаст»		
58		1	Гагиев Г. «В1овнаш». «Г1аи цун т1ехьей».		
59		1	Шадиев С. «Чарахьал дитар». «Бакьилг» Арчаков Т.		
60-61		2	Пушкин А. «1уйре». «1ан сайре».		
62-63		2	Паустовский К. «Хьу». Чехов А. «Аьрзи».		
64-65		2	Толстой Л. «Циска к1ориг».		
66-67		2	Тютчев Ф. «Б1аьстан хиш». Блок А. « О, ма безам ба са ваха».		
68		1	Классал арахьа дешар «Тайп-тайпарча къамий фаьлгаш»		